

نقش بی بدیل اساتید در الگوسازی پژوهشی برای طلاب

آقای علیرضا منصوری

تلاش مستمر و خستگی‌ناپذیر مسئولین پژوهش مدیریت حوزه علمیه تهران، قابل تقدیر است. جشنواره علامه حلی (ره) اکنون در مرحله‌ای بسیار خوب قرار دارد و مسیر را برای رشد طلاب هموار نموده است. اکنون که بنده از آن به «مرحله خارج شدن از پيله» تعبیر می‌کنم، وقت آن است که زیبایی‌های تلاش مسئولین و طلاب، در محیطی وسیع به منصفه ظهور گذاشته شود.

با وجود تمام این تلاش‌ها، هنوز جای یک ساختار منسجم و هدفمند در فضای حوزه خالی است؛ ساختاری که هر چه زودتر باید طراحی گردد و مراقب باشیم دچار فرصت سوزی نشویم. در حال حاضر، با کمی جستجو در منابع علمی، به راحتی مشاهده می‌کنیم که در نظام آموزشی و پژوهشی حوزه، نه تنها مقالات فراوانی نوشته شده بلکه همایش و سمینارهای متعددی برگزار شده است. پس جای هیچ بهانه‌ای برای نبود برنامه و نرم‌افزار مناسب وجود ندارد. در حوزه‌های علمی، فرهیختگانی حضور دارند که هر یک به تنهایی می‌توانند الگوی مناسبی برای رشد کمی و کیفی پژوهش باشند. پس مشکل را در جای دیگری باید جستجو نمود.

سؤال اساسی این است که چرا با این همه برنامه و هزینه، سطح پژوهشی حوزه به حد مطلوب نمی‌رسد؟! بنده در این مورد، شخصاً با اساتید و پژوهشگران مختلفی مشورت و حتی مصاحبه کرده‌ام. بیان تفصیلی نتیجه همه این گفتگوها برایم بسیار دشوار است ولی در این مجال به اهم نتایج این گفتگوها اشاره می‌کنم:

- 1 - پژوهش یک فرایند است؛ فرایند رسیدن به مطلوب. از این رو، بیشتر از آنکه بخواهد معرفت باشد، یک مهارت است؛
- 2 - برخی از این مشکلات به شیوه آموزش بر می‌گردد. آموزش مقدم بر پژوهش است. طلبه تا زمانی که به آموزش نگاه صحیحی نداشته باشد به پژوهش نمی‌تواند برسد. تمرکز بیش از حد به آموزش صرف، آسیب‌هایی را متوجه پژوهش‌گری در حوزه‌های علمی نموده است؛ اساتید، مستقیم‌ترین الگوی طلاب هستند. آیا اساتید، توان علمی و عملی و فرصت مناسب برای یاری‌رسانی به طلاب را دارند؟ به نظر می‌رسد که در این زمینه، مشکلاتی وجود دارد؛
- 3 - یکی از عوامل رکود روحیه علمی و پژوهشی در حوزه‌های علمی، عدم اعتماد و بی‌مهری مسئولین و اساتید حوزه‌های علمی، به یکدیگر است. کمتر دیدم استاد یک حوزه با استاد یک حوزه دیگر، با یکدیگر تعامل علمی و ارتباط و تبادل فکری داشته باشند، چه آنکه استاد یک حوزه در یک شهر با استاد دیگری در شهر یا کشور دیگر ارتباط داشته باشد؛ در حالی که سنت بزرگان سلف حوزه، داشتن چنین ارتباطاتی بوده است؛
- 4 - با توجه به اهمیت جایگاه اساتید در ایجاد رونق علمی و انگیزشی در حوزه‌های علمی، پیشنهاد می‌شود مسئولین، پیش و بیش از طلاب، به برنامه‌ریزی برای سامان دادن وضعیت اساتید مدارس علمی اهتمام ورزند؛ استادی که خود، اهل پژوهش، مقاله نوشتن و تعامل علمی با جامعه درون حوزوی و برون حوزوی نیست و فاقد انگیزه علمی است، چگونه می‌تواند مسیر پژوهش را برای طلبه تنویر و هموار نماید؟

در زمینه سامان یافتن وضعیت پژوهش، چند پیشنهاد به نظر می‌رسد:

- 1 - تهیه سند چشم انداز پژوهش برای حوزه علمیه استان تهران. این سند باید در عین کلی بودن، اهداف قابل دسترسی را برای حداقل دو بازه زمانی کوتاه، ترسیم نماید و پس از تصویب، به مدارس ابلاغ شده تا معاونت‌های مدارس علمی؛ به عنوان بازوان معاونت پژوهش استان، به اجرای آن بپردازند؛

- 2 استفاده از طلاب برتر جشنواره علامه حلی (ره) به عنوان همیار پژوهش در مدارس علمیه. پیشنهاد می شود طرحی تصویب گردد تا بر اساس آن، هر کدام از طلاب برگزیده ادوار پیشین جشنواره، مسئولیت مشاوره و راهنمایی دواثر علمي را برعهده گرفته و حق الزحمه نیز دریافت کنند؛

- 3 تقویت روحیه پژوهش و کار جمعی در بین طلاب و ایجاد زمینه برای کشف استعدادهاي برتر و حمایت از آنها. در این بین نقش کانون هاي علمي و فعال نمودن آنها باید در دستور کار قرار گیرد؛

- 4 ایجاد یک پژوهشکده مستقل، زیر نظر معاونت پژوهش استان؛

- 5 ایجاد یک پل ارتباطي بین معاونت هاي پژوهش مدارس، توسط معاونت پژوهش استان، تا از این طریق، معاونت ها تجربیات خود در امر آموزش و پژوهش را به اشتراک گذارند و زمینه برای فعالیت بین مدارس فراهم گردد.

مدرسه علمیه خاتم الاوصیاء (عج)، در تمام ابعاد پژوهش، حاضر به همکاری و دریافت و انتقال تجربیات جهت برگزاری نشست هاي تخصصي و دوره هاي آموزش روش تحقیق و امور مربوط به آن است.